

Navigatio
Ecc. Naviga-
tione mer-
catura, a
mercatura
auri atque
argenti aſſi-
matio imple-
uerunt ter-
rarum orbē

Tum ſeſe magno tumefacta ſuperbia faſtu
Intulit in terram, atque Erebi caput extulit vmbriſ.
Tum mollire animos & fractos ſolueret ſenſus
Luxuries cœpit, linguamq; & neſtere crura.
Cœpit auaritas furto diſtendere ſaccos:
Cœpit cognatias furor in ſe vertere dextras,
Virgo ſummum falſo traxit candore maritum:
Sæpe ſuo turpem paſſa eſt mala corpore mœchum,
Caſta prius, nulloq; animum labefacta ab amore.
Iam ſtudioſum eſt ſcortis vulgò conquirere amantes,
Naturæq; decus mercato pendere luxu.
Et mœchum Eois pectus variare lapillis.
Nulli iam victum, vel præbet ſylua latebras:
Nec modo fundit humo facilem iuſtiſſima victum
Tellus: ſed nec rure dapes dat ſolus inemptas
Hortulus, vt nullos addat Neptunus honores.
Fabrorum ex amplis tectis lux ſuſcitât arma:
Ipſoſq; è magnis laribus rus mittit in vrbes
Agricolæ: vrbes oneratos terga remittunt.
At quibus arriſit vultu fortuna benigno.
Virgatis lucem ſagulis, ſi resq; genusq;
Suaſerit, aut animus: raro inferior a ſecutus,
His permulſa domus iucundo redit odore:
Candet ebur ſolij: menſis ſua pocula lucent
Ex auro ſolida, aut ſi quid præſtantiꝝ auro.
Tota domus Cerere, & Baccho, gaudetq; Minerva,
Veller a mutantur Tyrios incoctarubores
Impenſo: & tenues, Bombycis viſcera, tela.
Venimus ad ſummum: nihil eſt quod Craſſinus addat
Sol niſi ſi folio tendas depellere diuos.
Ergo Deus terra mittit ſtragemq; luemq;.

Secuta Dei
ira, qui tres
clades ho-
minibus
immiſit, fa-
mem, mor-
bos, bellum

Et ſæuis addit morbus bellumq; famemq;
Primum frumentis labor additus, inuidia calmos
Vt rubigo ederet, Phabi, ſiue igne ſororis:
Tum tribuli, fruges tum carduus inter, & inter
Herbas horreret, non his, non vtilis illis.
Inriguis pater, & luxuridentibus aruis
Lappas ac ſteriles dominari iuſſit auenas,
Si tibi non agros iterumq; iterumq; non arint
Raſtra, nec, vt res eſt, ibit labor actus, in orbem,
Scilicet antiquam ad vitam te ſilua vocabit:
Decuſſusq; cibum dabit ab Iouis ilice fructus.
Sæpe etiam, nempe ira Dei, quando vrget ab alto,
Omnia ſi facias dextræq; adiutus & arte,
Expectata ſeges vacuis eludet ariſtis.
Cum bene condideris, & ſpe tua magna voraris
Commoda, curgilio farris populatur aceruos
Impune, atque inopi metuit formica ſenectæ.
Sæpe hyemi negat autumnus decedere, veri,
Sæpe gelu, ſæpe eſt alienis menſibus æſtas:
Atque ita nulla animos tollunt ſata, gramina nulla

Fames.

In teneras audent tuto ſe credere frondes.
Et quoties tandem victum ſeges agri negauit
Humano generi, exitium ſplendentibus aſtris?
Acre malum, fateor: ſed morbis addere morbos,
Iſ dolor eſt homini duro ex Acheronte creatus.

Morbi.

Hi facerent, leti toties in limine mortem
Orare, & mœſtis arceſſere vocibus Orcum
Cauſſa eſſet nulli: ac dextra ſinere dolores:
Non cuiquam vlceribus vocis via cepta coiret:
Non animi interpreſes manaret lingua cruore:
Non pectus viſ per fauces immiſſa repletet
Morbida: nec cum ſe venis diſſuderit ardor,
Spiritus ore foras tetrum aſpernandus odorem
Volueret: aut miſeros ſacer ignis adureret artus:
Non turpes papulae, non turpis olentia ſudor
Membra ſequeretur: non riuus naribus irret
Sanguinis & ſtygijs animam ſubmergeret vndis:
Nec quosdam morbo caperent obliuia rerum

Cunctarum: nullos quaterent aut frigore tuſſeis,
Aut febres æſtate: gradum non agra ſenectus
Infirmum traheret, nec duceret ilia: ſemper
Integro ſolida ſtarent in corpore vires.
Quid? cum tempeſtas autumnum incanduit æſtu
Morborum, vt ſæuo cumuletur funere ſunus:
Sæuit & in lucem infernis immiſſa tenebris
Tiſiphone: currum morbos agit ante, metumq;
Horribiles viſu formas, luſtumq; famemq;
Omnia quæ primis ſtabulantur faucibus Orci:
Succuſſuq; auidum gaudens caput altius efferit.
Deletis liberis ſuper exanimat a parentum
Corpora, vel patribus natos ſuper edere vitam
Cernas, quæ grefſu inſeſto ſeſe intulit agris:
Et rus, & viduas exhaurit ciuibꝝ vrbes:
Quando per incautum ſerpant contagiæ vulgus:
Et quibus in captos ſacræ peſtis abiuerit artus,
Vel prius, heu nona vel reddant lampade vitam
Solis: dum miſſat gelido medicina timore.
Nam quod ſæpe alijs cali dat templâ tueri,
Si ſumam, forſan vitæ mihi clauſtra reſoluat:
Vt taceam, ars quod clade manus dat victa Chyronis:
Et Iouis imperio morti ſua iurare mittit.
Non ſat erat, niſi ſignum etiam Bellona tonaret
Cædis, & vna dies hominum detruderet Orco
Millia multa, truci verſa in ſua viſcera ferro.
Nam ſimul Aleſto Dirarum ab ſede ſororum
Excita, inſauſto ſuperum pede contigit orbem,
Arma manu ciues poſcunt, arma, arma inuentum,
Arma fremit: mox bello & cruor imbut arma.
Illa poteſt geminos armare in prælia fratres:
Illa odijs verſare domos, & crimina belli
Cudere: mille dolos, mille ex ſe promere fraudes.
Nec morâ, Saturni falces curuantur in enſem:
Et bello Geticos taxi torquentur in arcus.
Hinc pelago, hinc terra dubijs Mars erat in armis:
Vel mare, vel caſis pinguntur ab oſibus agri.
Ab illi ſolido ſtabat de marmore pectus,
Illi erat & triplex circum præcordia ferrum:
Si quicquam dedit, aut tygris dedit vbera, ſæua
Aut vrſa, aut ſæua ſi quicquam ſæuius vrſa:
Qui primus geſtꝝ collaro prælia Marte:
Cui nec pendentes animum circum oſculanari
Flexerunt: quem nec pietasq; fidesq; repreſſit:
Nec ſed Muſa redi: metam breuiore petemus
Curſu, atque adductas retro tendemus habenas.
Poſtquam bellorum fluctus miſcere repertum eſt,
Mille ac mille virum ſudant, luſtata per arctum.
Ambitionis iter, ſummo ſuccedere honori.
Quare ſub leges victos cecidiſſe tyranni
Res monet: atque iugum domita ceruice ſubiſſe.
Mox iterum ad ſacem rerum omnis ſumma redibat:
Nec cuiquam pede ſat ſtabili fortuna manebat:
Cum velut è ſummo funeſta in Tartara fulmen
Deiſceret Reges: regniq; in ſigne corona
Sub pedibus vulgi amiſſum lugeret honorem:
Priſcæq; maietas ſoliorum euerſa iaceret.
Tunc arces primum inſeſtum Mars vertit in ignem:
Tunc ſit præda pecus: pereunt cum nomine gentes:
Subuerſæq; ruunt vrbes, dubiaq; minantur,
Tunc veteres iuſſu victor migrare colonos:
Acceptiq; nouos deducta colonia ciues.
Nam ſi quæ populo tellus aliment a negaret,
Antiquis victos laribus decedere, & agros
Cogebant ſibi cum tectis tranſmittere habendos:
Aut noua ponebant vrbus fundamina, iuſſo
Cementis ad calum & ſaxis ſurgere muro.
Primum iuncta ſuo cum coniuge vacca ſubibat
Ar atrum: magnum muris creſcentibus omen.

Peſilentia.

Bellum.

Colonis de-
ductæ in-
tium & ibi
tus.